

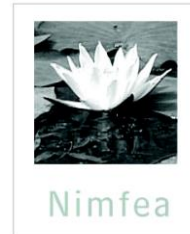
ÚJ MAGYARORSZÁG
VIDÉKFEJLESZTÉSI PROGRAM
2007-2013

Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap:
a vidéki területekbe beruházó Európa

BIO
Aqua
pro

A Pocsaji-kapu (HUHN20010) kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület fenntartási terve

Debrecen

2014.

Ügyfél

Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság

Együttműködő partnerek

BioAqua Pro Környezetvédelmi Szolgáltató és Tanácsadó Kft.
Nimfea Természetvédelmi Egyesület
Trollius Europaeus Természetvédelmi Szolgáltató Betéti Társaság

Vezető szakmai koordinátor

Dr. Magura Tibor

Szakmai koordinátor

Dr. Juhász Péter
Lesku Balázs
Olajos Péter

Vezető természettudományi szakértő

Dr. Müller Zoltán

Vezető agrárgazdálkodási szakértő

Tóth Sándor

Közreműködő szakértők

Bocz Renáta
Forgács Zoltán
Mizsei Edvárd
Mazsu István
Molnár Attila
Molnár Géza
Dr. Gulyás Gergely
Hódör István
Dr. Sum Szabolcs
Szél László
Dr. Váczi Olivér
Sallai R. Benedek

© Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság 2014.

Ez a dokumentáció a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény értelmében szerzői jogvédelem alatt áll. A dokumentáció nyilvános, a megfelelő hivatkozások mellett szabadon felhasználható és terjeszthető!

Tartalomjegyzék

I. Natura 2000 fenntartási terv

1. A terület azonosító adatai	5
1.1. Név	5
1.2. Azonosító kód	5
1.3. Kiterjedés	5
1.4. A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek	5
1.4.1. Jelölő élőhelyek	5
1.4.2. Jelölő fajok	5
1.5. Érintett települések	6
1.6. Egyéb védettségi kategóriák	6
1.7. Tervezési és egyéb előírások	6
1.7.1. Természetvédelmi kezelési terv	6
1.7.2. Településrendezési eszközök	6
1.7.3. Körzeti erdőtervek és üzemtervek	7
1.7.4. Körzeti vadgazdálkodási tervek és üzemtervek	7
1.7.5. Halgazdálkodási tervek	7
1.7.6. Vízgyűjtő-gazdálkodási terv	7
1.7.7. Egyéb tervek	7
2. Veszélyeztető tényezők	8
3. Kezelési feladatok meghatározása	16
3.1. Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése	16
3.2. Kezelési javaslatok	16
3.2.1. Élőhelyek kezelése	16
3.2.2. Élőhely-rekonstrukció és élőhelyfejlesztés	26
3.2.3. Fajvédelmi intézkedések	26
3.2.4. Kutatás, monitorozás	27
3.2.5. Mellékletek	29
3.3. A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogi háttér és a tulajdonviszonyok függvényében	29
3.3.1. Agrártámogatások	30
3.3.2. Pályázatok	32
3.3.3. Egyéb	32
3.4. A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja	33
3.4.1. Felhasznált kommunikációs eszközök	33
3.4.2. A kommunikáció címzettjei	34
3.4.3. Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel	34

ÚJ MAGYARORSZÁG
VIDÉKFEJLESZTÉSI PROGRAM
2007-2013

Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap:
a vidéki területekbe beruházó Európa

I. Natura 2000 fenntartási terv

1. A terület azonosító adatai

1.1. Név

Tervezési terület neve:	Pocsaji-kapu kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület (kjTT)
-------------------------	--

1.2. Azonosító kód

Tervezési terület azonosítója:	HUHN20010
--------------------------------	-----------

1.3. Kiterjedés

Tervezési terület kiterjedése:	284,24 ha
--------------------------------	-----------

1.4. A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek

1.4.1. Jelölő élőhelyek

- 1530* - Pannon szikes sztyeppék és mocsarak
- 3160 - Természetes disztróf tavak és tavacskák
- 6250* - Síksági pannon löszgyepek
- 6440 - *Cnidion dubii* folyóvölgyeinek mocsárrétjei
- 7230 - Mészkedvelő üde láp- és sásrétek

A Natura 2000 adatlapon (SDF) nem szereplő, de a fenntartási tervet megalapozó felmérések során előkerült közösségi jelentőségű élőhely:

- 91E0* - Enyves éger (*Alnus glutinosa*) és magas kőris (*Fraxinus excelsior*) alkotta ligeterdők (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*)

*: kiemelt jelentőségű élőhelyek

1.4.2. Jelölő fajok

- Kisfészekű aszat (*Cirsium brachycephalum*)
- Nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*)
- Halványfoltú küllő (*Gobio albipinnatus*)
- Réti csík (*Misgurnus fossilis*)
- Szivárványos ökle (*Rhodeus sericeus amarus*)
- Lápi póc (*Umbra krameri*)
- Vöröshasú unka (*Bombina bombina*)
- Mocsári teknős (*Emys orbicularis*)
- Dunai tarajosgöte (*Triturus dobrogicus*)
- Vidra (*Lutra lutra*)

A Natura 2000 adatlapon (SDF) nem szereplő, de a fenntartási tervet megalapozó felmérések során előkerült közösségi jelentőségű fajok:

- Skarlátbogár (*Cucujus cinnaberinus*)
- Nagy szikibagoly (*Gortyna borelii*)
- Sárga gyapjasszövő (*Eriogaster catax*)
- Vágócsík (*Cobitis taenia*)

1.5. Érintett települések

Hajdú-Bihar megye: Létavértes, Pocsaj

A tervezési terület által érintett helyrajzi számok listáját az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészekről szóló 14/2010. (V. 11.) KvVM rendelet (a továbbiakban: KvVM rendelet) tartalmazza. A Natura 2000 területek által érintett helyrajzi számokat és így a Natura 2000 jogi státuszt is a KvVM rendelet rögzíti, térképi megjelenítéssel is. A jogi jelleg a megosztással keletkező utód helyrajzi számokra is kiterjed.

1.6. Egyéb védettségi kategóriák

Típus	Kód	Név	Kiterjedés	Védetté nyilvánító jogszabály száma
„Ex lege” láp	HNL149	Tövises-Lapos	72,9 ha	1996. LIII. tv. a természet védelméről.
„Ex lege” földvár	7002901	Kopasz-domb		1996. LIII. tv. a természet védelméről.
„Ex lege” földvár	7001201	Diós-vár		1996. LIII. tv. a természet védelméről.

A tervezési területből 284,3 ha a Bihari-sík Tájvédelmi Körzettel /4/1998. (II.20.) KTM rendelet a Bihari-sík Tájvédelmi Körzet létesítéséről; teljes kiterjedés: 17095 ha / van átfedésben.

A tervezési terület a Nemzeti Ökológiai Hálózat (NÖH) magterületének része.

1.7. Tervezési és egyéb előírások

1.7.1. Természetvédelmi kezelési terv

2008-ban elkészült a Bihari-sík Tájvédelmi Körzet kezelési terv dokumentációja, a természetvédelmi kezelési terv jogszabályi kihirdetése még nem történt meg.

1.7.2. Településrendezési eszközök

- 2003. évi XXVI. Törvény az Országos Területrendezési Tervről
- Hajdú-Bihar Megyei Önkormányzat közgyűlésének 13/2010.(IX.17.) önkormányzati rendelete Hajdú-Bihar megye területrendezési tervéről
- Pocsaj község településszerkezeti terve - 23/2011. (IV.27) határozat
- Pocsaj község szabályozási terv és helyi építési szabályzat – 11/2011. (IV.27.) rendelet
- Létavértes településszerkezeti terve - 61/2007. (V.29.) határozat
- Létavértes szabályozási terv és helyi építési szabályzat – 9/2007. (V.29.) rendelet

1.7.3. Körzeti erdőtervek és üzemtervek

Körzeti erdőterv: Hajdúhát-Bihari körzet (érvényes: 2012.01.01 - 2021.12.31) Következő tervezés éve a Hajdúhát-Bihari körzetben: 2020

1.7.4. Körzeti vadgazdálkodási tervek és üzemtervek

I/3. Hajdú-bihari apróvadas körzet vadgazdálkodási terve. Érvényes: 2014-ig. (Készítését az Országos Vadgazdálkodási Adattár koordinálta.)

Pocsaji Vadásztársaság (vadgazdálkodási egység kódszáma: 09-904510-1-4-1) vadgazdálkodási üzemterve. Érvényes: 2017-ig. Kelt: 2006. december 15. Jóváhagyta: Hajdú-Bihar Megyei MGSzH, Földművelésügyi Igazgatóság, Vadászati és Halászati Osztály.

Nagylétai Bocskai Vadásztársaság (vadgazdálkodási egység kódszáma: 09-903320-1-4-1) vadgazdálkodási üzemterve. Érvényes: 2017-ig. Kelt: 2006. december 15. Jóváhagyta: Hajdú-Bihar Megyei MGSzH, Földművelésügyi Igazgatóság, Vadászati és Halászati Osztály.

1.7.5. Halgazdálkodási tervek

Halgazdálkodási terv a területre vonatkozóan nem áll rendelkezésre.

1.7.6. Vízyűjtő-gazdálkodási terv

Berettyó alegység vízyűjtő-gazdálkodási terve – Közreadta a TIKÖVIZIG és a Vízügyi és Környezetvédelmi Központi Igazgatóság. Esedékes felülvizsgálat éve: 2015

1.7.7. Egyéb tervek

Egyéb terv a tervezési területre nem vonatkozik.

2. Veszélyeztető tényezők

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H: nagy, M: közepes, L: alacsony)	Érintett terület nagyága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
J01.01	égetés	L	4,6	1530*-Pannon szikes sztyeppék és mocsarak: Előfordul, hogy a Tövises legelőt leégetik. Ennek következtében a legelőn található szikes foltok növényzete fizikailag károsodik, növekszik az erózió is. Csökken az élőhelyet alkotó fajok vegetatív és generatív szaporodásának esélye.
				6250*-Síksági pannon löszgyepek: Előfordul, hogy a Tövises legelőt leégetik. Ennek következtében a legelőn található löszgyep-foltok növényzete fizikailag károsodik, növekszik az erózió is. Csökken az élőhelyet alkotó fajok vegetatív és generatív szaporodásának esélye.
				7230-Mészkedvelő üde láp- és sásrétek: Előfordul, hogy a Tövises legelőt leégetik. A benne húzódó Mészkedvelő üde láp- és sásrétek (7230) zsombéksásos zsombékjai kiégnek, több ilyen alkalom után elpusztulnak. A zsombékok hosszú távon sem képesek kiheverni ezt a károsodást, mivel alacsony a számuk. Az élőhely így visszafordíthatatlanul károsodik az érintett területen.
J02.05.03	állóvizek vízháztartásának megváltoztatása	H	10	Halványfoltú küllő (<i>Gobio albipinnatus</i>): Csapadékszegény időszakban jelentős a láp vízszintjének a csökkenése, ami szűkíti az élőhelyet és a rendelkezésre álló táplálékforrást, valamint kedvezőtlen élőhelyi feltételeket teremt.
				Réti csík (<i>Misgurnus fossilis</i>): Csapadékszegény időszakban jelentős a láp vízszintjének a csökkenése, ami szűkíti az élőhelyet és a rendelkezésre álló táplálékforrást, valamint kedvezőtlen élőhelyi feltételeket teremt.
				Szivárványos ökle (<i>Rhodeus sericeus amarus</i>): Csapadékszegény időszakban jelentős a láp vízszintjének a csökkenése, ami szűkíti az élőhelyet és a rendelkezésre álló táplálékforrást, valamint kedvezőtlen élőhelyi feltételeket teremt.
				Lápi póc (<i>Umbra krameri</i>): Csapadékszegény időszakban jelentős a láp vízszintjének a csökkenése, ami szűkíti az élőhelyet és a rendelkezésre álló táplálékforrást, valamint kedvezőtlen élőhelyi feltételeket teremt.

J03.02	élőhelyi-összeköttetések (konnektivitás) csökkenése emberi hatásra	H	10	Halványfoltú küllő (<i>Gobio albipinnatus</i>): A műtárgyak akadályozzák a kolonizációs és rekolonizációs folyamatokat.
				Réti csík (<i>Misgurnus fossilis</i>): A műtárgyak akadályozzák a kolonizációs és rekolonizációs folyamatokat.
				Szivárványos ökle (<i>Rhodeus sericeus amarus</i>): A műtárgyak akadályozzák a kolonizációs és rekolonizációs folyamatokat.
				Lápi póc (<i>Umbra krameri</i>): A műtárgyak akadályozzák a kolonizációs és rekolonizációs folyamatokat.
J03.02.02	diszperzió akadályozása	H	10	Halványfoltú küllő (<i>Gobio albipinnatus</i>): A vízterek izoláltsága akadályozza a halak vándorlását, új területek kolonizációját, illetve korábbi élőhelyek rekolonizációját.
				Réti csík (<i>Misgurnus fossilis</i>): A vízterek izoláltsága akadályozza a halak vándorlását, új területek kolonizációját, illetve korábbi élőhelyek rekolonizációját.
				Szivárványos ökle (<i>Rhodeus sericeus amarus</i>): A vízterek izoláltsága akadályozza a halak vándorlását, új területek kolonizációját, illetve korábbi élőhelyek rekolonizációját.
				Lápi póc (<i>Umbra krameri</i>): A vízterek izoláltsága akadályozza a halak vándorlását, új területek kolonizációját, illetve korábbi élőhelyek rekolonizációját.
J03.02.03	genetikai keveredés akadályozása	M	10	Halványfoltú küllő (<i>Gobio albipinnatus</i>): Csökken az állomány genetikai variabilitás.
				Réti csík (<i>Misgurnus fossilis</i>): Csökken az állomány genetikai variabilitás.
				Szivárványos ökle (<i>Rhodeus sericeus amarus</i>): Csökken az állomány genetikai variabilitás.
				Lápi póc (<i>Umbra krameri</i>): Csökken az állomány genetikai variabilitás.
A02.03	gyepterület átalakítása szántóvá	L	1	6250*-Síksági pannon löszgyepek: A löszletörés felső peremén jellemző, hogy a rétlelő művelésű ingatlanokba beleszántanak. Ez csökkenti az élőhely kiterjedését.
A05.01	állattenyésztés	M	20	Mocsári teknős (<i>Emys orbicularis</i>): A mocsári teknős (<i>Emys orbicularis</i>) élőhelyét, a terület észak-nyugati részén található állattartó telepről szennyvíz szivároghat az élőhelyekre, ahol a nitrofrekvens vegetáció átalakítja az élőhelyeket.
				Dunai tarajosgötte (<i>Triturus dobrogicus</i>): A dunai tarajosgötte (<i>Triturus dobrogicus</i>) élőhelyét, a terület észak-nyugati részén található állattartó telepről szennyvíz szivároghat az élőhelyekre, ahol a nitrofrekvens vegetáció átalakítja az élőhelyeket.
				Vöröshasú unka (<i>Bombina bombina</i>): A vöröshasú unka (<i>Bombina bombina</i>) élőhelyét, a

				terület észak-nyugati részén található állattartó telepről szennyvíz szivároghat az élőhelyekre, ahol a nitrofrekvens vegetáció átalakítja az élőhelyeket.
D01.02	autóút elválasztó hatása	L	1	Vidra (<i>Lutra lutra</i>): Gázolás miatti elhullás veszélye. Szerencsére kisforgalmú út, így nem jelentős.
E01.03	diszperz (tanyasias) emberi jelenlét	L	10	Nagy tűzlepke (<i>Lycaena dispar</i>): A Natura 2000 terület nyugati részén, közvetlenül a tárgyalt nedves élőhelyek mellett gazdaságok találhatóak, melyek a folyamatos emberi jelenlét káros hatásaival terhelik a környező területet (gépjárműforgalom, szemét termelődése, stb.).
A04.01.01	intenzív szarvasmarha legeltetés	L	1,6	6250*-Síksági pannon löszgyepek: A Tövises-legelőn a pusztai részeket is a marha erősen legeli, a gyeget felszakítja. Emiatt teret kapnak a gyomfajok, degradációs folyamat indul meg. Az erős legelés a löszgyeget károsítja, az élőhely fennmaradását veszélyezteti.
				6440- <i>Cnidion dubii</i> folyóvölgyeinek mocsárrétjei: A Tövises-legelőt a marha erősen legeli, a gyeget felszakítja. Emiatt teret kapnak a gyomfajok, degradációs folyamat indul meg. Az erős legelés a mocsárréti fragmentumot károsítja, az élőhely fennmaradását veszélyezteti.
				7230-Mészkedvelő üde láp- és sásrétek: A Tövises-legelőn a zombéksásos mederbe a marha belemar, azt tapossa, fizikailag károsítja a zombékokat. A zombékok hosszú távon sem képesek kiheverni ezt a károsodást, szétesnek, és az élőhely átalakul. Az élőhely így visszafordíthatatlanul károsodik az érintett területen
A03.02	extenzív kaszálás	H	35	Nagy tűzlepke (<i>Lycaena dispar</i>): A helytelen időpontban, vagy túlzott gyakorisággal végrehajtott kaszálás a preimaginális stádiumban lévő állatok megsemmisítését és/vagy eltávolítását jelentheti az élőhelyről, nem biztosítja az imágók – füves rétekhez kötődő – életfeltételeit, csökkenti vagy drasztikusabb beavatkozás esetén gátolja a nőstények petézési hajlandóságát, valamint veszélyezteti a kellő mennyiségű és minőségű nektárforrás rendelkezésre állását.
D01.01	ösvények, burkolatlan utak, bicikliutak	L	2	Nagy tűzlepke (<i>Lycaena dispar</i>): A gépi kaszálás során a mezőgazdasági gépjárművek (bálaszállítók és traktorok) kerekei felsérthetik a faj élőhelyéül szolgáló gyeget – különösen esős időszakokban jellemző a mélyebb nyomvályúk kialakulása –, ami elősegítheti a gyepek felnyílását, és ezzel együtt a tájidegen növényfajok, gyomok megtelepedését.

E03.03	inert hulladék	L	0,5	Nagy tűzlepke (<i>Lycaena dispar</i>): A Natura 2000 terület nyugati részén lévő gazdaságok működése során szükségszerűen jelentkező építési vagy szerelési munkálatok alkalmával szilárd hulladék, törmelék keletkezik, amely elszállítás hiányában terheli a környezetet. A területet északi irányból átszelő kövesút mentén is megindult a sirt, valamint a háztartási hulladékok jogellenes elhelyezése, amely a környező élővilágra ugyancsak negatív hatást gyakorolhat. A faj egyik élőhelye is ettől a helytől nem messze található, mely rét szélében egyébként trágyalerakás, illetve komposztálás is történik.
H02.05	szennyvíz beszivárgás a talajvízbe	L	3	3160-Természetes disztróf tavak és tavacskák: A Tövises-láp diffúz módon szennyeződik folyamatosan a szennyvízülepítő felől, sőt maga láp is szennyvíztisztító művelési ágban van. Ez tápanyagfeldúsulást okoz, amely eutrofizációt. Emiatt várható a láptavi hínár fajkészletének átalakulása, a diverzitás csökkenése, kiüresedése.
				7230-Mészkedvelő üde láp- és sásrétek: A Tövises-láp diffúz módon szennyeződik folyamatosan a szennyvízülepítő felől, sőt maga láp is szennyvíztisztító művelési ágban van. Ez tápanyagfeldúsulást okoz, amely eutrofizációt. Emiatt várható a nádas megerősödése, az értékes zombékos vegetáció átalakulása, visszaszorulása.
I01	idegenhonos inváziós fajok jelenléte	L	1,62	1530*-Pannon szikes sztyeppék és mocsarak: Egy kicsi, 0,03 ha-os szikes sztyepfoltot veszélyeztet, mivel az erdősáv mellett található és gyalogakáccal cserjésedik. Amennyiben teljesen becserjésedik, úgy az élőhely ezen foltja megszűnik.
				Halványfoltú küllő (<i>Gobio albipinnatus</i>): Az idegenhonos fajok táplálékkonkurenciát jelentenek az őshonos fajok számára.
				Réti csík (<i>Misgurnus fossilis</i>): Az idegenhonos fajok táplálékkonkurenciát jelentenek az őshonos fajok számára.
				Szivárványos ökle (<i>Rhodeus sericeus amarus</i>): Az idegenhonos fajok táplálékkonkurenciát jelentenek az őshonos fajok számára.
	Lápi póc (<i>Umbra krameri</i>): Az idegenhonos fajok táplálékkonkurenciát jelentenek az őshonos fajok számára.			
K02.01	fajösszetétel változás, szukcesszió	L	11	6250*-Síksági pannon löszgyepek: A Natura 2000 területen végighúzódnó letörésen megfigyelhető a löszgyep természetes cserjésedése. A felmérés időszakában nem túlságosan erőteljes ez a hatás, de hosszú távon veszélyezteti az élőhely fennmaradását, mivel a sűrű cserjés előretörése az élőhely kiterjedésének rovására történik.

K01.02	eliszapolódás, feliszapolódás	M	2	Halványfoltú küllő (<i>Gobio albipinnatus</i>): Csökken a potenciális ívó- és élőhelyek kiterjedése.
				Réti csík (<i>Misgurnus fossilis</i>): Csökken a potenciális ívó- és élőhelyek kiterjedése.
				Szivárványos ökle (<i>Rhodeus sericeus amarus</i>): Csökken a potenciális ívó- és élőhelyek kiterjedése.
				Lápi póc (<i>Umbra krameri</i>): Csökken a potenciális ívó- és élőhelyek kiterjedése.
K01.03	kiszáradás	H	12	Halványfoltú küllő (<i>Gobio albipinnatus</i>): Élőhelyek megszűnése.
				Réti csík (<i>Misgurnus fossilis</i>): Élőhelyek megszűnése.
				Szivárványos ökle (<i>Rhodeus sericeus amarus</i>): Élőhelyek megszűnése.
				Lápi póc (<i>Umbra krameri</i>): Élőhelyek megszűnése.
K02.02	szerves anyag felhalmozódása	M	2	Halványfoltú küllő (<i>Gobio albipinnatus</i>): A túlzott szerves anyag mennyiség bomlásakor jelentősen csökken a víz oldott oxigén tartalma.
				Réti csík (<i>Misgurnus fossilis</i>): A túlzott szerves anyag mennyiség bomlásakor jelentősen csökken a víz oldott oxigén tartalma.
				Szivárványos ökle (<i>Rhodeus sericeus amarus</i>): A túlzott szerves anyag mennyiség bomlásakor jelentősen csökken a víz oldott oxigén tartalma.
				Lápi póc (<i>Umbra krameri</i>): A túlzott szerves anyag mennyiség bomlásakor jelentősen csökken a víz oldott oxigén tartalma.
H01.05	diffúz felszíni vízszennyezés mezőgazdasági, vagy erdészeti tevékenység miatt	M	22,85	3160-Természetes disztróf tavak és tavacsók: A Tövises-láp déli karja diffúz módon szennyeződik folyamatosan a vele érintkező szántókról. Ez tápanyagfeldúsulást okoz, amely eutrofizációt. Emiatt várható a láptavi hínár fajkészletének átalakulása, a diverzitás csökkenése, kiüresedése.
				91E0*-Enyves éger (<i>Alnus glutinosa</i>) és magas kőris (<i>Fraxinus excelsior</i>) alkotta ligeterdők (<i>Alno-Padion</i> , <i>Alnion incanae</i> , <i>Salicion albae</i>): A Tövises-láp déli karja diffúz módon szennyeződik folyamatosan a vele érintkező szántókról. Ez tápanyagfeldúsulást okoz, amely eutrofizációt. Emiatt várható a fűzlápok fajkészletének átalakulása, a diverzitás csökkenése, kiüresedése.
				Nagy tűzlepke (<i>Lycaena dispar</i>): A Nartura 2000 terület észak-nyugati végében a nagy tűzlepke a faj élőhelyéül is szolgáló rét szélén a nádas mellett nyílt vízfelszín található,

				<p>melyen a felmérés során helyenként ipari/mezőgazdasági szennyeződés (olaj vagy egyéb vegyszer) nyomai látszottak.</p> <p>Halványfoltú küllő (<i>Gobio albipinnatus</i>): A növényvédő szerek a halak szervezetében feldúsulva kedvezőtlen élettani hatásokat, vagy akár tömeges elhullást is előidézhetnek.</p> <p>Réti csík (<i>Misgurnus fossilis</i>): A növényvédő szerek a halak szervezetében feldúsulva kedvezőtlen élettani hatásokat, vagy akár tömeges elhullást is előidézhetnek.</p> <p>Szivárványos ökle (<i>Rhodeus sericeus amarus</i>): A növényvédő szerek a halak szervezetében feldúsulva kedvezőtlen élettani hatásokat, vagy akár tömeges elhullást is előidézhetnek.</p> <p>Lápi póc (<i>Umbra krameri</i>): A növényvédő szerek a halak szervezetében feldúsulva kedvezőtlen élettani hatásokat, vagy akár tömeges elhullást is előidézhetnek.</p> <p>Mocsári teknős (<i>Emys orbicularis</i>): A mocsári teknős (<i>Emys orbicularis</i>) élőhelyét, a terület észak-nyugati részén található állattartó telepről szennyvíz szivároghat az élőhelyekre, ahol a nitrofrekvens vegetáció átalakítja az élőhelyeket.</p> <p>Dunai tarajosgöte (<i>Triturus dobrogicus</i>): A dunai tarajosgöte (<i>Triturus dobrogicus</i>) élőhelyét, a terület észak-nyugati részén található állattartó telepről szennyvíz szivároghat az élőhelyekre, ahol a nitrofrekvens vegetáció átalakítja az élőhelyeket.</p> <p>Vöröshasú unka (<i>Bombina bombina</i>): A vöröshasú unka (<i>Bombina bombina</i>) élőhelyét, a terület észak-nyugati részén található állattartó telepről szennyvíz szivároghat az élőhelyekre, ahol a nitrofrekvens vegetáció átalakítja az élőhelyeket.</p>
H02.06	mezőgazdasági és erdészeti tevékenységből származó diffúz talajvízszennyezés	M	12	<p>Halványfoltú küllő (<i>Gobio albipinnatus</i>): A növényvédő szerek a halak szervezetében feldúsulva kedvezőtlen élettani hatásokat, vagy akár tömeges elhullást is előidézhetnek.</p> <p>Réti csík (<i>Misgurnus fossilis</i>): A növényvédő szerek a halak szervezetében feldúsulva kedvezőtlen élettani hatásokat, vagy akár tömeges elhullást is előidézhetnek.</p> <p>Szivárványos ökle (<i>Rhodeus sericeus amarus</i>): A növényvédő szerek a halak szervezetében feldúsulva kedvezőtlen élettani hatásokat, vagy akár tömeges elhullást is előidézhetnek.</p> <p>Lápi póc (<i>Umbra krameri</i>): A növényvédő szerek a halak szervezetében feldúsulva kedvezőtlen élettani hatásokat, vagy akár tömeges elhullást is előidézhetnek.</p>

Kód	A területre kívülről ható veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H: nagy, M: közepes, L: alacsony)	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
H02.06	mezőgazdasági és erdészeti tevékenységből származó diffúz talajvízszennyezés	M	40	6250*-Síksági pannon löszgyepek: A Natura 2000 területen végighúzódnak a letörés löszgyepjeinek fennmaradását veszélyezteti az a tény, hogy a plakort szántóként hasznosítják, a szántóföldek egészen a plakor éléig terjednek. A termelésben használt tápanyagok elszikkadnak és a felszínközeli vizekkel mozogva felvehetővé válnak a löszgyep fajai számára is. Ez a többlet tápanyagtartalom káros az élőhelyre nézve, mert gyomosodáshoz vezet, és így az élőhely átalakul.
J02.01	felszíni vizek lecsapolása	M	22,5	7230-Mészkeszedei üde láp- és sásrétek: A Tövises-láp vízszintjének csökkentése a legelőn húzódnak zsombéksásos esetében kritikus hatású volt: megszűnt a mederben az állandó vízborítás. Ez a jó állapotú zsombékos fennmaradásának feltétele. Az ismétlődő kiszáradások hatására az élőhely visszafordíthatatlanul károsodik az érintett területen. Vidra (<i>Lutra lutra</i>): A kiszáradó víztestek csökkentik a faj számára alkalmas élőhelyfoltok méretét.
A07	biocid termékek, hormonok, kemikáliák használata	L	5,25	6250*-Síksági pannon löszgyepek: A Natura 2000 területen végighúzódnak a letörés hátát szántóként hasznosítják, a szántóföldek egészen a hát éléig terjednek. A termelésben használt gyomirtók az érintkezési zónában rászóródnak a löszgyep szélére, és elpusztítják a növények egyedeket. Ez káros az élőhelyre nézve, mert csökken a kiterjedése. Nagy tűzlepke (<i>Lycaena dispar</i>): A nagy tűzlepke (<i>Lycaena dispar</i>) élőhelyeinek egy része közvetlenül mezőgazdasági területek mellett helyezkedik el. Az itt kiszórt növényvédő szereket és műtrágyákat a szél a tápnövények leveleire juttathatja, ami a peték, a lárvák, illetőleg a bábok pusztulását okozza.

Kód	Potenciális veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H: nagy, M: közepes, L: alacsony)	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
F03.02.03	csapdázás, mérgezés, orvvadászat	L	100	Vidra (<i>Lutra lutra</i>): A faj szándékos pusztítása halfogyasztása miatt.
M01.02	aszály és csapadékmennyiség csökkenés	M	4,65	<p>3160-Természetes disztróf tavak és tavacskák: A láptavi hínár fennmaradásához tartós vízborítás szükséges, ennek a fennmaradását az aszály veszélyezteti, mivel kiszáradást okoz.</p> <p>6440-<i>Cnidion dubii</i> folyóvölgyeinek mocsárrétei: A mocsárréteket általánosan érinti. A szárazodás sztyeppesedéshez vezet, a fajkészlet átalakul és így a mocsárréti élőhely megszűnik.</p> <p>7230-Mészkedvelő üde láp- és sásrétek: A zombékosok minden állományát érinti. Ezeknek az élőhelyeknek a fennmaradását hosszú távon az aszály és a csapadékhány veszélyezteti, mivel fennmaradásukhoz tartós vízborítás szükséges.</p> <p>91E0*-Enyves éger (<i>Alnus glutinosa</i>) és magas kőris (<i>Fraxinus excelsior</i>) alkotta ligeterdők (<i>Alno-Padion</i>, <i>Alnion incanae</i>, <i>Salicion albae</i>): A rekettyefűz-lápok fennmaradásához az év nagy részében vízborítás szükséges. A Tövises-lápban a kiszáradás az úszó rekettyefüzesek aljzatának letapadását okozhatja, ami pusztulást okozhat a következő csapadékosabb időszakban, mivel a teljes füzes víz alá kerül és megfullad.</p> <p>Halványfoltú küllő (<i>Gobio albipinnatus</i>): Élőhelyek megszűnése.</p> <p>Réti csík (<i>Misgurnus fossilis</i>): Élőhelyek megszűnése.</p> <p>Szivárványos ökle (<i>Rhodeus sericeus amarus</i>): Élőhelyek megszűnése.</p> <p>Lápi póc (<i>Umbra krameri</i>): Élőhelyek megszűnése.</p>
K02.03	eutrofizáció	M	5	Vidra (<i>Lutra lutra</i>): A faj számára alkalmas élőhelyfoltok mérete csökken.

3. Kezelési feladatok meghatározása

3.1. Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése

Általános célkitűzések:

A Pocsaji kapu kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területté nyilvánításakor az élőhelyvédelmi irányelv 4. cikkének (4) bekezdése alapján a terület természetvédelmi célkitűzései meghatározásra kerültek, valamint kiemelésre kerültek egyes jelölő értékek, amelyeket a kezelés során prioritásként kell kezelni. A Natura 2000 területek célkitűzései és prioritásai a területek hivatalos Natura 2000 adatlapjain (SDF)találhatók.

A terület természetvédelmi célkitűzése a jelölő élőhelyek területcsökkenésének megállítása és állapotuk javítása a gyepgazdálkodáshoz és vízgazdálkodáshoz köthető intézkedések révén.

Vízgazdálkodás tekintetében az értékes lápi élőhelyek fennmaradásának érdekében szükséges a meglévő vízviszatarató műtárgyak korszerűsítése, újak telepítése a káros csapolások ellen, a láp égetésének megakadályozása, továbbá a meder szennyvízülepítő-funkciójának megszüntetése.

Gyepgazdálkodási oldalról a lőszgyepek (6250*) és a szikes gyepek (1530*) fennmaradását szolgálja a legeltetés intenzitásának és a kaszálás módjának optimalizálása és ellenőrzése, míg a gyepek kiterjedésének növelése érdekében a marha- és sertéstelep környékének rendezésére (hulladékmentesítés, gyommentesítés, a felesleges építmények eltávolítása) és az akácosok visszagyepesítésére, erdő művelési ágból történő kivonására van szükség.

3.2. Kezelési javaslatok

3.2.1. Élőhelyek kezelése

A természetvédelmi szempontból javasolt kezelések egységesebb átláthatósága érdekében ún. kezelési egységeket (KE) állapítottunk meg, melyeket hasonló jellegű élőhelyfoltok alkotnak. A kezelési egységek lehatárolása nem követi az ingatlan nyilvántartási határokat, mivel a valós és a tényleges területhasználat ettől jelentősen eltérhet.

A kezelési egységek lefedik a teljes tervezési területet, tartalmazzak jelölő és nem jelölő élőhelytípusokat egyaránt. A kezelési egységeknél meghatározzuk azon intézkedéseket, melyek a jelölő élőhely és/vagy a faj megőrzése érdekében javasolunk, illetve az élőhelyfejlesztési, kutatás-monitorozási feladatokra, lehetőségekre is kitérünk.

A kezelési egységek elhelyezkedését a 3. pontban szereplő térképmelléklet mutatja.

A 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet 4.§ 5. pontja alapján „(5) A fenntartási terv a Natura 2000 terület kezelésére vonatkozó javaslatokat, valamint ezek megvalósításának lehetséges eszközeit tartalmazza, és jogszabály eltérő rendelkezése hiányában kötelező földhasználati szabályokat nem állapít meg.”

Az itt megfogalmazott előírások célja, hogy a kezelési egységekben előforduló közösségi jelentőségű értékek, a jelenlegi gazdálkodási gyakorlat és adottságok alapján javaslatot tegyenek a gazdálkodás kívánatos módjára. Ennek érdekében itt megfogalmazásra kerülnek olyan előírások, amelyek alapul szolgálnak a jövőbeli támogatási programok kidolgozásához. A gazdálkodók számára ezek az előírások a jelen terv alapján kötelezettséget nem jelentenek, betartásuk csak támogatási programon keresztül, önkéntes vállalás formájában válhat csak kötelezővé.

KE-1 kezelési egység

(1) Meghatározása: A löszletörés löszgyepjei és cserjései, akácós foltja, a Diós-vár löszkúpja, illetve a határsáv magaskórós rétsztyep-sávjai. Ezekon kívül egy igen kis kiterjedésű sziki kocsordos állomány tartozik ide, amely a központi erdősávval érintkezik.

(2) Érintettség vizsgálata

- A kezelési egység meghatározó élőhelytípusai (Á-NÉR 2011 kódok szerint): Löszgyepek, kötött talajú sztyeprétek (H5a); Kocsordos-őszirózsás sziki magaskórósok, rétsztyepek (F3); Jellegtelen száraz-félszáraz gyepek (OC); Galagonyás-kökényesborókás száraz cserjések (P2b); Akácültetvények (S1)
- Natura 2000 élőhelyek: Pannon szikes sztyeppék és mocsarak (1530*); Síksági pannon löszgyepek (6250*)

(3) Kötelező előírások és tiltások

A kaszálás és legeltetés szabályozásával kapcsolatban a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18.) Kormányrendelet előírásai a mérvadóak.

(4) Gazdálkodási jellegű kezelési javaslatok

Kaszálás: A löszletörés alsó, lankásabb részét a HNP Igazgatóság kaszálással műveli. Továbbá évi egyszeri kaszálással művelik (magángazdálkodó) a határsávban kimutatott szikes rétsztyepeket. E területek esetében a fenntartási mód folytatását javasoljuk. A Tövises-láp melletti kicsiny kocsordos foltot is fenn kell tartani kaszálással. Javasolt előírások a kaszálással kapcsolatban a rendeletben meghatározottakon felül:

- Felázott talajon mindennemű munkavégzés tilos. (GY14)
- A gyeptet évente csak egyszer lehet kaszálni. (GY80)
- A szénát a kaszálást követő 2 héten belül össze kell gyűjteni és eltávolítani a területről, vagy sávokban elégetni. (GY86)
- Tisztító kaszálás csak az inváziós gyomnövényekkel fertőzött foltokon lehetséges. (GY104)

(5) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok

A löszletörés esetében a cél az avarfelhalmozódás, gyomosodás és cserjésedés-akácósodás megállítása, esetleg a tetőn lévő szántóföldekkel való közvetlen érintkezés megszüntetése.

Fakivágás, cserjeirtás: javasoljuk a lejtőn felnőtt akácós és bálványfás csoportok letermelését, és újrasarjadásuk megakadályozását. Továbbá javasoljuk a sűrű cserjecsoportok (pl.: kökény (*Prunus spinosa*), egybibés galagonya (*Crataegus monogyna*)) ritkítását, szárazúzással, egyedi kivágással. A felnőtt fák mechanikusan és vegyszeresen is irthatók. A fás szárúak kivágása vegetációs időszakon kívül lehetséges és a tuskókat talajszintre kell levágni.

Égetés: A felgyült füavar felhalmozódásának megszüntetésére ellenőrzött módon égetés is kivitelezendő a löszletörésen.

Legeltetés: Javasoljuk a lejtőn a legeltetés megkezdését szarvasmarhával, olyan módon, hogy az egyes években csak a lejtő 20-30%-át legeljük és azután egy következő részére térjenek át.

Szántott gyeprészek felhagyása: Megfigyelhető, hogy a Létavértes 0697/44 rét és a 0697/43 legelő művelési ágú területekbe is a löszletörés felső, peremi részén beleszántanak. Ezeknek a területeknek a felhagyása szükséges, esetlegesen az ingatlanhatárok kijelölésének segítségével.

Pufferzóna létrehozása: Az élőhelyfejlesztést nagyban elősegítené (pl. trágyázás, növényvédő szerek, gyomirtók beszóródása, gyommagszórás hatásainak kivédése miatt) a tetőn található szántók és a löszgyepek között egy legalább 10m (optimális esetben 40m) széles pufferzóna

létesítése (a sáv művelési-ág változtatásával), amely terület azonban jelenleg a Natura 2000 területen kívül található.

(6) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok indoklása

A terület nagy része osztatlan közös tulajdon, és kevés gazdálkodó használja valósan. A jelenlegi módon való fenntartás a löszgyepek fennmaradását nem veszélyezteti, de a veszélyeztető tényezőket ki kellene iktatni (akác, vegyszerbemosódás, gyomosodás stb.) A legeltetés jelentős változást jelentene, de az esetleges elmaradása még mindig kedvezőbb, mint a túllegetetés vagy tájképileg zavaró létesítmények kialakítása. A cél az avarfelhalmozódás, gyomosodás és cserjésedés-akácodosódás megállítása, esetleg a tetőn lévő szántóföldekkel való közvetlen érintkezés megszüntetése.

KE-2 kezelési egység

(1) Meghatározása: Jellegtelen gyomos, száraz és nedves gyep, parlagok a löszletörés és az Ér ásott medre között.

(2) Érintettség vizsgálata

- A kezelési egység meghatározó élőhelytípusai (Á-NÉR 2011 kódok szerint): Jellegtelen száraz-félszáraz gyep (OC); Jellegtelen üde gyep (OB)
- Natura 2000 élőhelyek: -

(3) Kötelező előírások és tiltások

A kaszálás és legeltetés szabályozásával kapcsolatban a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18.) Kormányrendelet előírásai a mérvadóak.

(4) Gazdálkodási jellegű kezelési javaslatok

Ezeket a gyepeteket jelenleg kaszálással, időnként cserjeirtással, szárazúzással kezelik. Az utóbbi években emiatt rendkívül látványosan megindult a visszagyepesedés e területen is, egyre természetesebb állományokkal. A jelölő löszgyeppé történő átalakulás elősegítése érdekében ezt a kezelést kell folytatni. A siskanáddal erősen fertőzött foltokon erősebb, évente három alkalommal történő kaszálást javaslunk. Javasolt előírások a kaszálással kapcsolatban a rendeletben meghatározottakon felül:

- Felázott talajon mindennemű munkavégzés tilos. (GY14)
- A gyepet évente csak egyszer lehet kaszálni. (GY80)
- A szénát a kaszálást követő 2 héten belül össze kell gyűjteni és eltávolítani a területről, vagy sávokban elégetni. (GY86)
- Erősen fertőzött foltokat sokkoló kaszálással évente legalább háromszor kezelni kell. (GY108)
- A lekaszált inváziós növényeket a területről el kell távolítani a kaszálást követő 30 napon belül. (GY109)

(5) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok

Legeltetés: A kezelési egység állapotának javításához a fenntartási javaslat mellett szarvasmarhával való legeltetést is javaslunk, vagy ideiglenesen kinn háló gulyával, úgy, hogy a gulyaállás nem a területen van, vagy csordával, mint a múltban a Létavértes - Cserekertről kihajtott csorda.

(6) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok indoklása

Ezeknek a területeknek az előtörténete homályos, de egy részüket bizonyosan szántották. Vélhetően a természetes növénytakaró korábban itt is löszpuszta (Síksági pannon löszgyepek /6250*/ jelölő élőhely) volt, ennek kialakulása érdekében szükségesek a javasolt tevékenységek.

KE-3 kezelési egység

(1) Meghatározása: A Tövises-láp és a legelőbe benyúló zombékos meder.

(2) Érintettség vizsgálata

- A kezelési egység meghatározó élőhelytípusai (Á-NÉR 2011 kódok szerint): Lápi hínár (A24); Fűzlápok (J1a); Úszólápok, tőzeges nádasok és télisásosok (B1b); Lápi zombékosok, zombék (B4); Nem zombékoló magassásrétek (B5)
- Natura 2000 élőhelyek: Természetes disztróf tavak és tavacskák (3160); Mészkedvelő üde láp- és sásrétek (7230); Enyves éger (*Alnus glutinosa*) és magas kőris (*Fraxinus excelsior*) alkotta ligeterdők (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*) (91E0*)

(3) Kötelező előírások és tiltások

A kaszálás és legeltetés szabályozásával kapcsolatban a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18.) Kormányrendelet előírásai a mérvadóak.

(4) Gazdálkodási jellegű kezelési javaslatok

A láp teljes területe (amely az egész növényföldrajzi Tiszántúl legértékesebb lápja) (Pocsaj 0262/1, 0262/7, 0264 hrsz-ok) kivett szennyvíztisztító művelési ágban van.

Jelenleg a láp területén nem gazdálkodnak.

(4) Nem gazdálkodási jellegű kezelési javaslatok

Fenntartási jellegű javaslatunk, hogy a mederben tározott víz mennyiségét meg kell őrizni, hogy a kiszáradást és az úszó felszínnek letapadását megakadályozzuk. Ehhez a lápteknőt lezáró műtárgyat fel kell újítani, a keresztöltés magassági kiegészítését el kell végezni. Mindkét feladat már korábban KEOP pályázati keretben megjelent, jelenleg folyamatban van.

(5) Kezelési javaslatok indoklása

Az unikális élőhely fennmaradása érdekében a víz megtartása elengedhetetlen.

(6) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok (gazdálkodási jellegű)

Fafajcsere: A KE-6 kezelési egység területén megjelenő beavatkozások (fafajcsere és tájidegen fajok kiirtása az É-ről szomszédos erdő művelési ágú területen: Pocsaj 54/A, 54/B, 54/C, 54/D, 54/E erdőrészek) a KE-3 állapotának javításához is szükségesek. A KE-6 egység esetében megfogalmazott előírások érvényesek.

Pufferterület kialakítása: A délről szomszédos szántó művelési ágú területeken pufferzóna kialakítása. A láp élővilágát nagyban veszélyezteti a szántóhasználattal járó bemosódás. A lejtésviszonyokat figyelembe véve egy legalább 10 méteres sáv kialakítása lenne szükséges, megosztással, szántóból történő művelésiág-váltással. Itt gyeptelepítés, majd kaszálóként hasznosítás lenne az optimális.

Össze lehet hangolni a KE-11 kezelési egységben megadott javaslatokkal.

Kaszálás, legeltetés és égetés tiltása: a legelőbe benyúló, kiszáradó medermaradvány jelenleg már jelentősen degradálódott állapotban van. Lápi zombékos lenne, de a kiszáradás, a destruktív legeltetés és a rendszeres leégetés miatt leromlott. Fejlesztési jellegű javaslatunk, hogy a legelő állatot a láp szegélyéről, illetve a zombékos mederből zárják ki, illetve a meder növényzetét száraz években se kaszálják. A rekonstrukcióhoz szükséges lenne mederben a vízborítás tartósságának növelésére, de ennek megvalósítási módja kérdéses.

KE-4 kezelési egység

(1) Meghatározása: Az Ér hullámteréhez és töltéseihez kapcsolódó mocsárrét-jellegű és szárazabb gyepek, szántók, és a Tövises-legelő szikesedő és löszös pusztái.

(2) Érintettség vizsgálata

- A kezelési egység meghatározó élőhelytípusai (Á-NÉR 2011 kódok szerint): Jellegtelen fátlan vizes élőhelyek (OA); Jellegtelen száraz-félszáraz gyepek (OC); Jellegtelen üde gyepek (OB); Mocsárrétek (D34); Ürmöspuszták (F1a); Löszgyepek, kötött talajú sztyeprétek (H5a); Egyéves, intenzív szántóföldi kultúrák (T1) Idegenhonos cserje vagy japánkeserűfű fajok uralta állományok (P2c)
- Natura 2000 élőhelyek: Pannon szikes sztyeppék és mocsarak (1530*); Síksági pannon löszgyepek (6250*); *Cnidion dubii* folyóvölgyeinek mocsárrétei (6440)

(3) Kötelező előírások és tiltások

A kaszálás és legeltetés szabályozásával kapcsolatban a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18.) Kormányrendelet előírásai a mérvadóak.

(4) Gazdálkodási jellegű kezelési javaslatok

A Tövises legelőjét kaszálóként-legelőként hasznosítják, míg az Ér hullámterének és töltéseinek gyepeit kaszálóként, illetve szántóként. A kaszáló-legelőként való fenntartás folytatását javasoljuk.

Legeltetés: Javasolt előírások a rendeletben meghatározottakon felül:

- Legeltetési sűrűség 0,4-0,6 ÁE/ha. (GY42) /*Megjegyzés: A területen száraz években a legeltetési sűrűség 0,2-0,4 ÁE/ha.*
- A legeltetési sűrűséget a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni szükséges. (GY44)
- A legeltetés április 24. és október 31. között lehetséges. (GY45)
- A gyepon legelésbizárt terület kijelölése szükséges, ez a lóp szegélyében 10 m széles sáv. Újlegeltethető állatfaj: szarvasmarhafélék. (GY67)
- A területen trágyadepónia, széna és szalmakazlak elhelyezése tilos. (GY116)
- Éjszakázó helyek és ideiglenes karámok helyét a működési terület szerinti nemzeti park-igazgatósággal egyeztetni szükséges. (GY117) /*Megjegyzés: Éjszakázó helyek és ideiglenes karámok elhelyezését javasoljuk a terület határain kívül helyezni, ha ez nem lehetséges, akkor a taposás, trágyázás okozta gyomosodás elkerülése, mérséklése érdekében javasoljuk a lehető legkisebb terület használatát, minden évben ugyanazon a helyen, a gyomok megfelelő visszaszorításával.*

Kaszálás: A Tövises-legelőn a legeltetés mellett jelenleg kaszálást is végeznek. Az Ér hullámterében és töltéseiben lévő gyepeket is kaszálással tartják fenn. Javasolt előírások a rendeletben meghatározottakon felül:

- Felázott talajon mindennemű munkavégzés tilos. (GY14)
- Inváziós fásszárúak mechanikus irtása kötelező. (GY26)
- Kaszálás július 15. előtt a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal történt egyeztetés alapján lehetséges. (GY71)
- Évente az időjárási viszonyoknak és a gyepp állapotának megfelelő, természetvédelmi-ökológiai és a gazdálkodási szempontokat egyaránt figyelembe vevő kaszálási terv készítése és egyeztetése a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal, valamint az így egyeztetett kaszálási terv végrehajtása. (GY79)
- A gyeppet évente csak egyszer lehet kaszálni. (GY80)
- A szénát a kaszálást követő 2 héten belül össze kell gyűjteni és eltávolítani a területről, vagy sávokban elégetni. (GY86)
- Tisztító kaszálás csak az inváziós gyomnövényekkel fertőzött foltokon lehetséges. (GY104)

(5) Kezelési javaslatok indoklása

A kezelési egység területén található gyeptípusok a legeltetést és a kaszálást is jól tűrik, sőt fennmaradásukhoz igénylik. Az intenzív legeltetés azonban a gyepek felszakadását, a legelőgyomok további terjedését segíti elő, különösen a jószágállások által érintett területeken. A jószágállások környékén a fokozott trágyázás, taposás miatt gyomosodás jelenik meg, amely a terület vegetációjára károsan hat. Az intenzív kaszálás a magtermelés részleges elmaradását okozhatja, mely hosszú távon a gyepek degradációját, természetességi értékének csökkenését vonja maga után. A kezelés feladata a kezelési egységen belül található gyepek (mocsárrétek, szikes és löszös gyepek) természetességi állapotának hosszú távú fenntartása, illetőleg a gyomosodó gyepparcellák természetközeli állapotba kerülésének elősegítése, melyet a fentiekben meghatározott módon folytatott gyepterápolási munkák elősegítenek.

(6) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok

Szántó gyepre való átalakítása: Az Ér hullámterében szántó művelési ágú és valóban szántóként is használt földrészek (Pocsaj 0269/b és 0277/b) vannak. Javasoljuk ezeknek a területeknek a gyepre alakítását, művelésiág-váltással.

KE-5 kezelési egység

(1) Meghatározása: A löszletörésre telepített akácok egy része.

(2) Érintettség vizsgálata

- A kezelési egység meghatározó élőhelytípusai (Á-NÉR 2011 kódok szerint): Akácültetvények (S1)
- Natura 2000 élőhelyek: -
- Érintett erdőrészek: Létavértes 150/A; Pocsaj 51/A, 51/B

(3) Gazdálkodási jellegű kezelési javaslatok

Nem teszünk ilyen javaslatokat.

(4) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Rekonstrukció: Az élőhely korábban löszgyep volt, amelyet tájidegen fajokkal fásítottak. A löszgyep kiterjedésének növelése érdekében kívánatos lenne a terület művelési ágának megváltoztatása rét-legelővé, az akácok letermelése és teljes élőhelyrekonstrukció elvégzése.

(5) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok indoklása

A tájidegen fajok esetleges eltávolításával a Síksági pannon löszgyepek (6250*) jelölő élőhely kiterjedése növelhető.

KE-6 kezelési egység

(1) Meghatározása: A löszletörésre telepített akácok azon része, amely a láppal közvetlenül érintkezik.

(2) Érintettség vizsgálata

- A kezelési egység meghatározó élőhelytípusai (Á-NÉR 2011 kódok szerint): Akácültetvények (S1)
- Natura 2000 élőhelyek: -
- Érintett erdőrészek: Pocsaj 54/A, 54/B, 54/C, 54/D, 54/E

(3) Gazdálkodási jellegű kezelési javaslatok

Nem teszünk ilyen javaslatokat.

(4) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Rekonstrukció: Az élőhely korábban löszgyep volt, amelyet tájidegen fafajjal fásítottak. A láp mikroklímájának megőrzése érdekében ebben az esetben nem művelésiág-váltást, hanem fafajcserét javaslunk. Az akácos véghasználata után természetközeli lösztölgyes kialakítása lehet a cél: több tölgyfaj (elsősorban kocsányos tölgy, de a molyhos tölgy, kocsánytalan tölgy és csertölgy is elegyfajként, mivel a nyílt lösztölgyesekben jellemzőek), tatárjuhar, gazdag cserjeszint.

KE-7 kezelési egység

(1) Meghatározása: A szennyvíztározó jelenleg is használt része.

(2) Érintettség vizsgálata

- A kezelési egység meghatározó élőhelytípusai (Á-NÉR 2011 kódok szerint): Telephelyek, roncsterületek és hulladéklerakók (U4); Nem tűzegképző nádasok, gyékényesek és tavikákások (B1a)
- Natura 2000 élőhelyek: -

(3) Gazdálkodási jellegű kezelési javaslatok

Nem teszünk ilyen javaslatokat.

(4) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok

Rekonstrukció: A kezelési egység korábban ugyancsak lápterület volt, az állattartó telep létrehozása óta szennyvízülepítőként hasznosítják, amely az értékes élőhelyet alapjaiban tette tönkre. Javasoljuk, hogy a továbbiakban ne használják szennyvíztározási célokra.

KE-8 kezelési egység

(1) Meghatározása: Az Ér medre.

(2) Érintettség vizsgálata

- A kezelési egység meghatározó élőhelytípusai (Á-NÉR 2011 kódok szerint): Fragmentális mocsári- és/vagy hínárnövényzet mozaikok álló és folyóvizek partjánál (BA)
- Natura 2000 élőhelyek: -

(3) Gazdálkodási jellegű kezelési javaslatok

Víz kivétel: Jelenleg az Ér-főcsatorna érintett szakaszának medréből nem történik engedély alapján történő vízkivétel. Ha a térségben az esetleges mezőgazdasági fejlesztések nyomán öntözővíz kivételre vonatkozó igény lépne fel és az engedélyezett vízkivételi volumen kihasználása nagyrészt nyári kisvízes időszakra esik, az ökológiai vízigény biztosítása érdekében szükséges lehet a vízkivételek korlátozása. Ennek érdekében szükséges az ökológiai vízigény meghatározása.

(4) Gazdálkodási jellegű kezelési javaslatok indoklása

Víz kivétel: Mivel a térség gazdálkodási szerkezetéből adódó potenciális vízigény várhatóan alapvetően öntözési célú vízigény, mely esetében a kitermelés általában egybe esik a vízfolyások kisvízes időszakával, ezért előfordulhat, hogy a potenciális vízkivétellel terhelt érintett Ér-főcsatorna-szakasz aktuális vízhozama nem éri el az ökológiai vízigény mennyiségét. Ez maga után vonhatja például a vízhőmérséklet túlzott megemelkedését és az oldott oxigéntartalom csökkenését, ill. a mezőgazdasági területek felől a talajvízen keresztül érkező diffúz terhelés mértékének aktuális fajlagos (vízhozamra vetített) növekedését. A kedvezőtlen változások mértéke túllépheti a jelölő halfajok környezeti optimum tartományát, ami az egyedsűrűség csökkenéséhez vezethet.

(5) Nem gazdálkodási jellegű kezelési javaslatok

Partkezelés: A középvízi meder szegélyében a meder hossz-szelvényének jelentős részében cserjés-fás szegélyvegetáció található. Javasoljuk, hogy a partkezelés keretében azokon a partszakaszokon ahol a jelenlegi fás-cserjés szegélyvegetációban nincs idős fa, ott egy-egy fűzfa kiválasztásával és meghagyásával, ill. közvetlen környezetében (2-3 m) a fás-bokros vegetáció ritkításával 50-60 méterenként egy-egy idős őshonos fa felnövését tegyék lehetővé a meder szegélyében, melyek gyökérzete bele lóg a középvízi mederbe.

Kotrás, üledékkitermelés: A középvízi meder jelenlegi állapotában jellemző az üledékfelhalmozódás. A jelenlegi rendszeres fenntartási munkáknak ugyan nem része a rendszeres kotrás, de az üledékfelhalmozódás előrehaladtával várható a vízügyi kezelő részéről a meder vízszállító kapacitásának megőrzése érdekében az üledékkitermelésre vonatkozó igény.

Javasolt időbeli korlátozás: A kotrasi, üledékeltávolítási munkálatok kivitelezése szempontjából élővilágvédelmi szempontból javasolható időpont a július 15.-november 01. közötti időszak.

Javasolt térbeli korlátozás: A kotrasi, üledékeltávolítási munkálatok kivitelezése során javasoljuk, hogy kerüljön meghatározásra egy kivitelezési oldal, mely a későbbiekben is fenntartási oldalként funkcionálhat, ill. a másik oldal legyen un. ökológiai oldal, melynek fő szerepe, hogy élőhelyet biztosítson a vízfolyás és a vízfolyást kísérő növényzet, valamint a hozzá kapcsolódó életközösség számára, ezáltal biztosítsa, hogy a középvízi meder ökológiai folyosó és magterület funkcióját ellássa a fenntartási jellegű munkák ellenére is. A kivitelezési oldalon a kisvízi medret kísérő magasabb rendű növényzet különös tekintettel a kivitelezést akadályozó fásszárú vegetációra eltávolításra kerül, ill. eltávolításra kerül a középvízi meder kereszt-szelvényének kivitelezési oldal felé eső 50%-ából az üledék, ill. az emerz mocsári- és hínárnövényzet. Ezzel szemben javasoljuk, hogy a kivitelezési oldallal szemközi ökológiai oldalon a kisvízi medret kísérő szegélynövényzet, valamint a középvízi meder kereszt-szelvényének kivitelezési oldal felé eső 50%-ában az üledék, ill. az emerz mocsári- és hínárnövényzet változatlan formában kerüljön megőrzésre.

Egyéb javaslat: A kotrással kapcsolatban mindenképpen javasoltjuk a jelenlegi jelentősen változó fenékszint (a mederben található eróziós un. kutak) megőrzését.

(6) Nem gazdálkodási jellegű kezelési javaslatok indoklása

Partkezelés: A középvízi meder szegélyében növvő idős fák árnyékoló hatásukkal megbontják a mocsári növényzet folytonosságát, teret engedve nyílt vízfelületek kialakulásának. A meder szegélyében növvő idős, odvas fák a gyökérzetükkel és a gyökérzetük között kialakítható üregekkel jó rejtőzködési lehetőséget biztosítanak számos állatfaj, például a jelölő vidra (*Lutra lutra*) számára.

Kotrás, üledékkitermelés: A mederben található üledék kitermelésével együtt a mederből eltávolításra kerül az üledékben gyökerező mocsári növényzet és hínárnövényzet túlnyomó része, ill. a nem gyökerező hínárnövényzet jelentős része is. Az üledékkel és a növényzettel párhuzamosan fizikailag sérül, ill. eltávolításra kerül a mederből a bentikus életformátípusú, ill. a metafitikus életformátípusú fajok állományainak nagy része. Egy teljes kereszt-szelvényt érintő mederkotrás követően a meder még legalább 2-3 évig nem lesz alkalmas élőhely a különböző növényállományokhoz kötődő fajok állományai számára.

Javasolt időbeli korlátozás: A javasolt időbeli korlátozás betartása esetén elkerülhető az érintett élőhelyek fészkelő madárfaunájának közvetett és közvetlen zavarása; a mederben a fiatal halivadékok érintettsége csökkenthető, hiszen idősebb korban jobban képesek elkerülni a veszélyforrásokat; elkerülhető a kételtűek szaporodási időszaka, mellyel csökkenthető a várható közvetlen pusztulás mértéke; ill. elkerülhető az üledék felszínén ill. annak felső

rétegében telelő kételtű és halfajok téli nyugalmi periódusa, mellyel szintén csökkenthető a várható pusztulás mértéke.

Javasolt térbeli korlátozás: A középvízi meder keresztmetszetének 1/2-én a kivitelezési oldallal szemközti ökológiai oldal mentén érintetlenül maradó üledék, ill. hínárnövényzet és emerz mocsári makrovegetáció menedéket nyújt az érintett életközösséget alkotó fajpopulációk legalább 50%-ának, melyek így túlélnek a kivitelezési munkálatokat és azt követően várhatóan 3-4 vegetációs perióduson belül teljesen rekolonizálják a kisvízi medret.

Egyéb javaslat: A jelentősen változó fenékszint, az un. eróziós kutak megőrzése a változatosabb élőhelyi adottságok és áramlási viszonyok fenntartása révén változatosabb élőlényegyüttes fennmaradását segíti elő. Az erózió által vagy esetleg mesterségesen túlmélyített szakaszok kiváló lehetőséget biztosítanak téli kisvízes időszakban is a halállomány vermesítésére, ezáltal biztosítják, hogy a téli nyugalmi periódusban viszonylag kis arányú legyen a kifázás okozta elhullás.

(7) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok

Az Ér-főcsatorna nagyvízi medrének bővítése: Javasoljuk megvizsgálni annak lehetőségét, hogy bizonyos szakaszokon van-e lehetőség az Ér-főcsatorna nagyvízi medrének kiterjesztésére. Az Ér-főcsatorna nagyvízi medrét holt medermaradványok kísérik, melyek között több szélsőségesen asztatikus vízháztartású, jelenleg is vizes élőhelyként funkcionáló élőhelyfolt van. Ha van rá lehetőség, akkor minél hosszabb szakaszon az árvízvédelmi töltések áthelyezésével javasoljuk egy szélesebb, a vízrendezés előtti gazdag vizes élőhelykomplexum elemeit (az Ér medrét kísérő mocsarakat és lápokot) tartalmazó nagyvízi meder kialakítását. A javaslat a KE-13 kezelési egység területét is érinti.

(8) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok indoklása

Az Ér-főcsatorna nagyvízi medrének bővítése: A javasolt fejlesztés eredményeként a jelenleg mentett oldali helyzetű, az Ér árvízi vízpótlásától elzárt, vízhiányos medermaradványok bevonásával, ill. szükség szerinti medermélyítésével legalább egy-egy rövid szakaszon kialakulhatna az Ér medréhez kapcsolódó változatos vizes élőhelykomplexum, mely jelentős magterülete lehetne a vizes élőhelyekhez kötődő életközösség, ill. ennek részét képező vizes élőhelyekhez kötődő közösségi jelentőségű jelölő fajok (pl: réti csík, lápi póc) állománymegőrzésének.

KE-9 kezelési egység

(1) Meghatározása: A löszletörés és az Ér ásott medre között húzódó elhagyott Ér-meder, a forrásokkal, facsoportokkal.

(2) Érintettség vizsgálata

- A kezelési egység meghatározó élőhelytípusai (Á-NÉR 2011 kódok szerint): Óshonos fajú facsoportok, fasorok, erdősávok (RA); Nem zsombékoló magassásrétek (B5)
- Natura 2000 élőhelyek: -

(3) Gazdálkodási jellegű kezelési javaslatok

A medermaradványok nem igényelnek beavatkozást, a meglévő facsoportokat meg kell hagyni.

(4) Nem gazdálkodási jellegű kezelési javaslatok

A medermaradványban található források (pl. Zsófia forrás) unikálisak az alföldön, védelmük kiemelten fontos, az Ér csatornába történő levezetésük tilos.

A holtmeder vizének az Érbe történő lecsapolódása megakadályozandó.

Javasoljuk annak lehetőségének a megvizsgálását, hogy a holtmeder milyen módon tölthető fel az Ér vizéből. A rekonstrukció eredményeként számos Natura2000-es jelölő faj számára

keletkezne megfelelő, a jelenleginél természetvédelmi szempontból nagyságrendileg értékeesebb élőhely.

KE-10 kezelési egység

(1) Meghatározása: Cserjés a Tövises-láp belső oldalán.

(2) Érintettség vizsgálata

- A kezelési egység meghatározó élőhelytípusai (Á-NÉR 2011 kódok szerint): Galagonyás-kökényes-borókás száraz cserjések (P2b)
- Natura 2000 élőhelyek: -

(3) Gazdálkodási jellegű kezelési javaslatok

Nem teszünk ilyen javaslatokat.

(4) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok

Cserjeirtás: Ezen a területen az üde lápszegély cserjésedése előrehaladott, ráadásul gyomos, gyalogbodzás részek alakultak ki. A cserjék szelektív irtása szükséges a szegélyélőhely rekonstrukciójához.

KE-11 kezelési egység

(1) Meghatározása: intenzív szántók a Natura 2000 területen belül

(2) Érintettség vizsgálata

- A kezelési egység meghatározó élőhelytípusai (Á-NÉR 2011 kódok szerint): Egyéves, intenzív szántóföldi kultúrák (T1)
- Natura 2000 élőhelyek: -

(3) Gazdálkodási jellegű kezelési javaslatok

A jelenlegi kezelést nem tartjuk megfelelőnek, ezért ezen élőhelyek természetességének javítása érdekében élőhely rekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatokat fogalmazunk meg.

(4) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Javasoljuk a kezelési egységben megjelölt területek esetében művelési ág váltás kezdeményezését a jelenlegi szántóból legelő művelési ágba. A művelési ág váltást követően javasoljuk az érintett terület felhagyását lucernatelepítéssel és annak kiöregedése után spontán gyepesedéssel.

(5) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok indoklása:

A szántóföldi monokultúrák természetközeli gyepökké történő átalakításával elérhető a 1530 és 6250 jelölő élőhelyek kiterjedésének növekedése is hosszú távon. Továbbá igen lényeges, hogy jelentősen csökkenthető a diffúz bemosódás a 7230, a 91E0, 3160 élőhelyek felé, amely megnöveli hosszú távú fennmaradásuk esélyét.

KE-12 kezelési egység

(1) Meghatározása: Hazai fajokból álló és kevesebb akácból álló facsoportok, illetve egy keményfás-puhafás elegyes erdőültetvény. Utóbbiban középkorú magyar kőris, kocsányos tölgyfák jellemzőek, idősebb fehér nyárrakkal. Cserjeszintje dús, sok a gyalogakác. Részben erdő, részben rét művelési ágú területen található, nem üzemtervezett.

(2) Érintettség vizsgálata

- A kezelési egység meghatározó élőhelytípusai (Á-NÉR 2011 kódok szerint): Óshonos fajú facsoportok, fasorok, erdősávok (RA); Óshonos fafajú keményfás jellegtelen erdők (RC); Óshonos fafajú puhafás jellegtelen vagy pionír erdők (RB) Akácültetvények (S1)

- Natura 2000 élőhelyek: -

(3) Gazdálkodási jellegű kezelési javaslatok

Óshonos faállomány fenntartása: az érintett facsoportok, és erdősáv főképp óshonos fafajokból állnak. Ennek az állapotnak a fenntartása kívánatos. Javasoljuk az erdőborítás megőrzését, illetve az idegenhonos fafajok (főképp akác) eltávolítását. Ezzel kapcsolatos javasolt előírás:

- Felújítás csak táj- és termőhelyhonos fafajokkal, illetve faállomány típusal történhet. (E51)

KE-13 kezelési egység

(1) Meghatározása: egykori olyan Ér-medrek, amelyeket levágtak, és a szabályozás után a mentett oldalon rekedtek. Szántók veszik őket körbe. Mára teljesen tönkrement élőhelyeknek tekinthetők.

(2) Érintettség vizsgálata

- A kezelési egység meghatározó élőhelytípusai (Á-NÉR 2011 kódok szerint): Nem tűzegképző nádasok, gyékényesek és tavikákások (B1a); Óshonos fajú facsoportok, fásorok, erdősávok (RA); Üde és nedves cserjések (P2a)
- Natura 2000 élőhelyek: -

(3) Gazdálkodási jellegű kezelési javaslatok

Fenntartási jellegű javaslatunk:

Az úgynevezett Diós-vár melletti, a csatorna kialakításakor lefűződött medrek nem igényelnek különösebb természetvédelmi kezelést. Mesterséges vízpótlásuk jelenleg nem megoldható, lecsapolásuk kerülendő, megszüntetendő.

Az esetlegesen betelepülő tájidegen fajokat ki kell irtani a területről, az óshonos fafajok megőrzendőek.

(4) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok

Az Ér-főcsatorna nagyvízi medrének bővítése: javasoljuk megvizsgálni annak lehetőségét, hogy a KE-13 kezelési egység esetében van-e lehetőség az Ér-főcsatornába való bekötésre (ezzel összefüggésben természetesen az egész nagyvízi meder kiterjesztésének lehetőségét vizsgálni kell).

(5) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok indoklása

Az Ér-főcsatorna nagyvízi medrének bővítése: A javasolt fejlesztés eredményeként a jelenleg mentett oldali helyzetű, az Ér árvízi vízpótlásától elzárt, vízhiányos medermaradványok bevonásával, ill. szükség szerinti medermélyítésével legalább egy-egy rövid szakaszon kialakulhatna az Ér medréhez kapcsolódó változatos vizes élőhelykomplexum, mely jelentős magterülete lehetne a vizes élőhelyekhez kötődő életközösség, ill. ennek részét képező vizes élőhelyekhez kötődő közösségi jelentőségű jelölő fajok (pl: réti csík, lápi póc) állománymegőrzésének.

3.2.2. Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés

Az élőhely-rekonstrukciós, fejlesztési lehetőségeket a kezelési egységek (KE) értékelését követően, azokat a 3.2.1. fejezetben belül bedolgozva tárgyaltuk.

3.2.3. Fajvédelmi intézkedések

A nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*) érdekében javasolt fajvédelmi intézkedések:

a) A Tövises-láp által jelenleg is fenntartott vizes élőhely-sáv mentén igen erőteljes a nád, a gyalogbodza, a kökény, valamint más cserjék és fás szárú növények terjedése, különösen az

északi és keleti széleken. Ezzel együtt – feltehetően a mezőgazdasági tevékenység eredményeként – jelentőssé vált a pionír, illetve ruderális növényzet aránya is. E tendencia eredményeként szűkül a populációk élettere, a faj szaporodási lehetőségei egyre korlátozottabbak. Szükséges ezért az élőhelytől idegen növényfajok és cserjék visszaszorítása, elsősorban egyelő ritkítással, valamint a faj számára egyébként alkalmasnak mutató élőhelyfoltokon a nádra kiterjedő kaszálással. Ezzel párhuzamosan el kellene érni, hogy a közvetlenül határos, rendszeresen kaszált gyepből a helyi gazdálkodó a jelenlegi növényes vonalához képest hagyjon meg további 5-10 métert, és azt csak 2-3 évente kaszálja, vagy pedig a területből jóval többet hagyjon érintetlenül kaszálásai során (akár mozaikos módszer alkalmazásával). A faj számára különösen alkalmas élőhelynek tűnik például egy kissé mélyebb fekvésű, üdebb gyepfolt a terület egyik legészakabbi részén (X862395; Y221933).

b) Az Ér-csatorna partja jelenleg kevésbé alkalmas a faj fenntartására, mivel azonos időben egyszerre kaszálják le annak mindkét partját, teljes hosszában. Javasoljuk ezért, hogy a csatornának évente kizárólag az egyik partját kaszálják le, így tehát mindkét partszakasz növényzete egy-egy évet „pihenhet”, és így megfelelő élettér biztosítható a faj számára.

c) A terület államhatárhoz közeli részén jelölt élőhely esetében – az útként használt sáv kivételével – javasoljuk az összes mélyebb fekvésű, üde gyepfolt mozaikos kaszálását, vagy pedig a 2-3 éves forgó alkalmazását, továbbá ezzel párhuzamosan az itt megindult cserjésedés visszaszorítását.

A **lápi pócnak** (*Umbra krameri*) egy jelentősen izolált fragment populációja található a területen. A faj hosszú távú fennmaradása érdekében, biztosítani kell a Tövises-láp mindenkor vízzel való vízborítását, különös tekintettel az aszályos időszakokban, mivel az élőhely egyszeri kiszáradása miatt is kipusztulhat a területről. Erre jelenleg egy KEOP projekt van folyamatban.

A területen található szennyvíztárolóból csapadékosabb időjárás esetében szennyvíz juthat a Tövises-lápra, ahol a megnövekedett szervesanyag-mennyiség miatt csökken a víz oldott oxigén tartalma. Mivel ez egy folyamatosan fennálló, nagyon jelentős veszélyforrás, ezért ennek elhárítása és megszüntetése a lápi póc szempontjából kiemelt fontosságú.

A **vidra** (*Lutra lutra*) védelme érdekében javasolt fajvédelmi intézkedések:

A vidrára specifikusan kidolgozott fajvédelmi intézkedésre jelenleg nincs szükség, az élőhely fenntartó beavatkozások a faj számára elegendőek.

3.2.4. Kutatás, monitorozás

A területről jelen felmérést megelőzően nem készült botanikai alapállapot-felmérés. A tervezés alapját jelentő élőhelytérképezés 2012-2013 folyamán készült el. Ennek eredményét tekintjük az alapállapotnak.

A jövőbeni kutatások célja a területen előforduló, illetve potenciálisan megjelenő közösségi jelentőségű élőhelyek és fajok állományváltozásának követése.

A **közösségi jelentőségű élőhelyek** kiterjedésének monitorozására javasoljuk az NbmR protokoll szerinti élőhelytérképezés elvégzését 5 évente. Javasolt a jelölő élőhelyek / Pannon szikes sztyeppék és mocsarak (1530*); Természetes disztróf tavak és tavaeskák (3160); Síksági pannon löszgyepek (6250*); *Cnidion dubii* folyóvölgyeinek mocsárrétei (6440), Mészkedvelő üde láp- és sásrétek (7230)/ állományainak állapotát is 1-1 mintavételi helyen monitorozni, erre alkalmas módszer a közösségi jelentőségű gyepkekre és vizes élőhelyekre vonatkozó módszertan.

A **kisfészkü aszat** (*Cirsium brachycephalum*) esetében javasoljuk az állományváltozás folyamatos nyomonkövetését.

Nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*): A Pocsaji-kapu HUHN20010 kiemelt jelentőségű Natura 2000 természetmegőrzési terület kutatottsága a faj szempontjából teljesen marginális, a faj előfordulását illetően nem került sor korábban célzott kutatásra, sőt, voltaképpen nem rendelkezünk adatokkal. Javasolt ezért a faj ismertté vált állományainak további vizsgálata, mind a populációk egyedszámát, mind azok területi eloszlását illetően, illetőleg a többi potenciális, ám ez idáig eredményt még nem hozó élőhely felmérése. A monitorozás minimálisan 3, optimálisan pedig 5 éves időintervallumot öleljen fel, különös tekintettel arra, hogy a populációk igen érzékenyen reagálnak az egyes évek időjárására, ezért pontosabb értékekhez és elemzésekhez több év tendenciáit szükséges ismerni. A kutatásokat mind az első, mind pedig a második nemzedéken javasolt elvégezni. A populációbecslés – időjárástól, rendelkezésre álló időtől és erőforrásoktól függően – történhet:

- az ún. „triple catch” módszerrel;
- transzekt menti számlálással, az adott élőhely méretétől függően akár a teljes terület bejárásával, vagy pedig legalább 50-150 méter hosszú, a faj számára legoptimálisabb gyepet célzó útvonalakon;
- standard jelölés-visszafogás módszerével (megfelelő időráfordítás, élőhely és időjárási feltételek esetén ez a módszer eredményezi a legpontosabb adatokat).

A **lári póc** (*Umbra krameri*) állomány nagysága jelentős fluktuációt mutat, mely nagymértékben függ az élőhely vízborítottságának nagyságától. A faj monitorozását optimális esetben évi egy alkalommal, de legalább háromévente kell elvégezni elektromos halászattal. A monitoring során mennyiségi mintavételt kell végezni, de emellett a terület teljes halfaunisztikai felvételezését is végre kell hajtani. A faunisztikai felmérések során kiemelt figyelmet kell fordítani az esetlegesen megjelenő idegenhonos, potenciálisan inváziós fajok identifikációjára. Amennyiben előkerülne az amur géb (*Perccottus glenii*), további fajvédelmi intézkedések tervezésére és végrehajtására van szükség.

Jelölő kétéltű- és hullófajok: a területre szivárgó szennyvíz közvetlenül veszélyeztetheti a területen előforduló kétéltű-fajokat /pl. **dunai tarajosgöte** (*Triturus dobrogicus*)/, valamint közvetve a **mocsári teknőst** (*Emys orbicularis*) és az **elevenzülő gyíkot** (*Zootoca vivipara*). A szennyezés mértékének és hatásának kutatása indokolt.

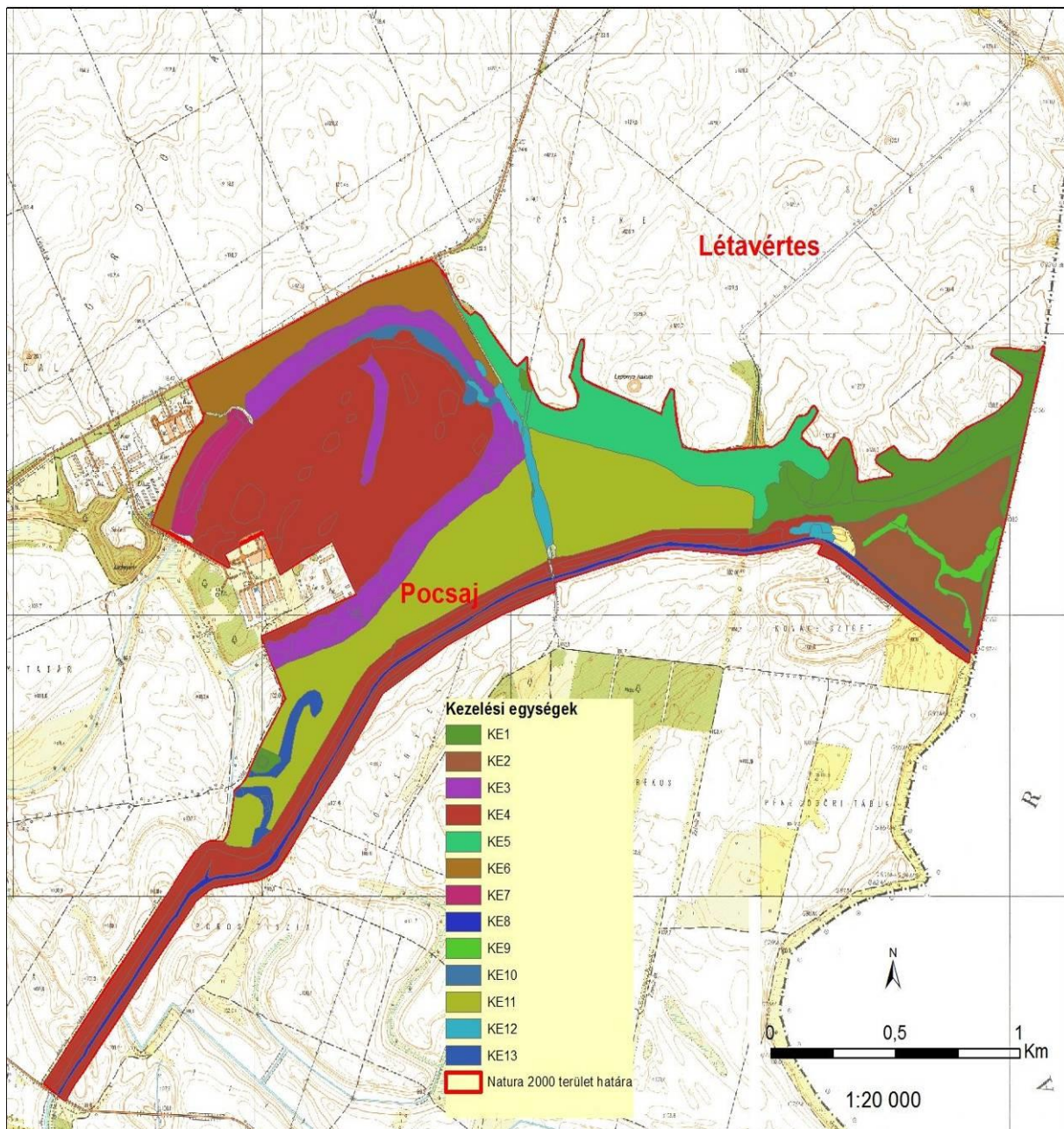
A területen stabil állománya található a **vöröshasú unkáknak** (*Bombina bombina*) kutatása nem indokolt, de háromévenkénti monitorozása NBmR, vagy DISTANCE protokollok alkalmazásával javasolt.

A területen jelentős állománya található az **elevenzülő gyíknak** (*Zootoca vivipara*). Mivel hazánkban ritka, fokozottan védett, így az állomány nagyság felmérése, a területen belüli elterjedési mintázatának kutatása és a lehetséges veszélyeztető tényezők feltárása szükséges, legalább három évenkénti monitorozása javasolt, tavaszi időszakban, potenciális élőhelyeken /Lári zsombékosok, zsombék-semlyék komplexek (B4); Mészkedvelő üde láp- és sásrétek (7230)/ található napozóhelyeken történő vizuális kereséssel és egyedszámlálással.

Vidra (*Lutra lutra*): monitorozása egyszerű eszközökkel nem végezhető el a partmenti dús vegetáció miatt. A faj hazánkban kedvező természetvédelmi helyzete miatt jelentős ráfordítást igénylő kutatási és monitorozási módszerek alkalmazására jelenleg nincs szükség a területen.

3.2.5. Mellékletek

A gazdálkodáshoz és egyéb területhasználathoz köthető kezelési egységek megjelenítése.

3.3. A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogi háttér és a tulajdonviszonyok függvényében

A tervezési terület egésze a Pocsaji-kapu (HUHN20010) kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területbe esik, tehát a tervezési területre alapvetően a 275/2001 (X.8.) Kormányrendelet az irányadó.

A tervezési területből 284,3 ha a Bihari-sík Tájvédelmi Körzettel /4/1998. (II.20.) KTM rendelet a Bihari-sík Tájvédelmi Körzet létesítéséről; teljes kiterjedés: 17095 ha/ van átfedésben.

A fent hivatkozott Natura 2000 területen belül országos jelentőségű védett természeti területek az „ex lege” oltalmat élvező láp és földvár védett területek, melyekre a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény vonatkozik.

A tervezési terület a Nemzeti Ökológiai Hálózat (NÖH) magterületének része.

A területek döntő hányada magántulajdonban, kisebb része vízgazdálkodási tulajdonban van. A tervezési területből 7,23 ha a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság vagyongazdálkodásában van.

A kezelés javaslatok megvalósítása esetén a fentebb összefoglalt körülményeket kell figyelembe venni.

3.3.1. Agrártámogatások

3.3.1.1. Jelenlegi működő agrártámogatási rendszer

A jelenleg hatályos Mezőgazdasági Parcella Azonosító Rendszer alapján a Pocsaji kapu Natura 2000 területe az alábbi azonosítóval jelzett fizikai blokkokban található:

MEPAR Blokkazonosító	teljes terület (ha)	támogatható terület (ha)	KAT
L0CFU-D-11	52,19	41,26	-
L2CFF-3-11	23,57	0,00	-
L30NF-X-11	24,18	22,29	-
L2X8F-F-11	22,82	22,82	-
L3EVF-L-11	9,6	6,25	-
L2DNF-A-11	114,76	62,44	-
L3P2F-2-11	16,81	11,1	-
L4CFF-5-11	6,12	0,00	-
L3J8F-3-11	6,88	0,00	-

A fizikai blokkokban gazdálkodó mezőgazdasági termelők számára az alábbi agrártámogatási források érhetőek el:

Egységes területalapú támogatás (SAPS):

A támogatás mértékéről évente a Vidékfejlesztési Miniszter dönt miniszteri rendeletben. Jelenleg a 23/2013. (IV.9.) VM rendelet hatályos. A támogatási összeg megközelítőleg 65.000 Ft/ha/gazdálkodási év. A támogatás igénybevételének feltétele, hogy a gazdálkodó maradéktalanul tartsa be az 50/2008.(IV.24.) FVM rendeletben foglaltakat, amely a Helyes Mezőgazdasági és Környezeti állapot feltételrendszerét tartalmazza.

Agrár-környezetgazdálkodási támogatás (AKG):

Egy középhosszú távú (5 gazdálkodási év) támogatási rendszer, melynek feltételeit a Vidékfejlesztési Miniszter által kiadott miniszteri rendelet szabályozza. Jelenlegi, 2009. és 2014. közötti időszakban a 61/2009. (V.14.) FVM rendelet hatályos. A Pocsaji-kapura vonatkozóan a támogatási rendelet gyep hasznosítási irányú horizontális célprogramjai vehetőek igénybe, ugyanis a tervezési terület nem esik bele a Magas Természeti Értékű Területek zónalehatárolásaiba. Szakembereink álláspontja szerint a terület hosszú távú fenntartásához elegendőek a horizontális célprogramokban elérhető kiegészítő támogatások. Az elérhető támogatás mértéke az extenzív gyepgazdálkodás célprogramban legeltetéses hasznosítás esetén 77 Eurónak megfelelő forintösszeg, kaszálásos hasznosítás esetén 40 Eurónak megfelelő forintösszeg. Ökológiai gyepgazdálkodás célprogramban legeltetéses hasznosítás esetén 85 Eurónak megfelelő forintösszeg, kaszálásos hasznosítás esetén 48 Eurónak megfelelő forintösszeg érhető el.

Kötelező földhasználati előírások ellenértékéért igényelhető kompenzációs jellegű kifizetések:

Tekintettel arra, hogy a 269/2007. (X. 18.) Korm. rendelet alapján földhasználati előírások vannak hatályban a gyepterületekre vonatkozóan, a 128/2007. (X.31.) FVM rendelet alapján a Natura 2000 gyepterületeken történő gazdálkodáshoz területalapú, kompenzációs támogatás vehető igénybe, melynek értéke 38 EUR/ha évente.

Ehhez hasonlóan, a Natura 2000 irányelveket érvényre juttató jogszabályok végrehajtásával érintett, az Országos Erdőállomány Adattárban nyilvántartott erdőrészlet területén felmerülő költségek és jövedelem kiesés ellentételezése céljából a 41/2012 (IV. 27.) VM rendelet alapján a magánkézben lévő, Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz kompenzációs támogatás igényelhető, mely az erdő természetességétől, a faállomány korától és összetételétől függően évente 40-230 EUR/ha lehet.

Önkéntesen vállalt előírások nyomán igényelhető mező- és erdőgazdálkodási támogatások:

Az erdőterületekre vonatkozóan az erdő-környezetvédelmi célprogramok kifizetései vehetők igénybe a 124/2009. (IX.24.) FVM rendelet alapján.

Nem termelő mezőgazdasági beruházások:

A 33/2008. (III.27.) FVM rendelet alapján támogatás vehető igénybe olyan földhasználati intézkedésekre, amelyek gazdálkodáshoz közvetlenül nem kapcsolódnak, ugyanakkor a vidéki táj értékeinek, állat- és növényvilágának fennmaradását szolgálják, ez által növelik a Natura 2000 területek közjóléti értékét, illetve hozzájárulnak a környezetgazdálkodási célok teljesítéséhez.

3.3.1.2. Javasolt agrártámogatási rendszer

Kifejezetten Natura 2000 területekre jelenleg a Natura 2000 gyepterületekre vonatkozóan létezik kompenzációs kifizetés. Látható azonban, hogy jelenleg nincsen hatályban szántó és halastó művelési ágú, valamint egyéb természetvédelmi szempontból fontos élőhelyre (láprét, vizes élőhelyek stb.) kidolgozott földhasználati előírás, illetve ez alapján kompenzációs kifizetés. Ebből adódóan ezekre a területekre csupán az egyéb földhasználati korlátozások (nitrát területekre, védett területekre vonatkozó) vannak érvényben, speciális faj és élőhelyvédelmi intézkedések nincsenek.

A Natura 2000 gyepterületekre vonatkozó jelenlegi földhasználati előírások általános értelemben olyan gyephasználatot támogatnak, amely országos léptéket tekintve általában szükségesek a gyep természetességének megőrzéséhez. Ugyanakkor általánosságukból következően nem képesek kezelni olyan helyi és speciális problémákat, amelyek éppen a jelölő értékek miatt fontosak (egyes kivételes esetekben akár ellent is mondhatnak a Natura 2000 célkitűzéseknek). A fenntartási terv egyik szerepe éppen azoknak a lokális kezelési feladatoknak a meghatározása, amelyek támogatási rendszerbe való beépítése a Natura 2000 célkitűzések szempontjából szükséges.

A Pocsaji kapu fenntartási tervének tanulságai alapján az agrártámogatási rendszer módosításával, bővítésével, kiegészítésével kapcsolatban a javaslatok két szintre bontva képzelhetők el:

Kötelező szint: A terület jelenlegi állapotának megőrzése érdekében szükséges tevékenységek, amelyeket minden Natura 2000 földhasználóra kötelező érvényűen szükséges érvénybe léptetni. Ez a kötelező földhasználati szabályok kibővítésével, illetve a meglévő szabályok módosításával/összehangolásával, és a hozzájuk kapcsolódó kompenzációs kifizetések megváltoztatásával léptethető életbe. A Pocsaji kapu Natura 2000 terület vonatkozásában ebbe a körbe illeszthető eszközök a következők:

- A Natura 2000 gyepterületekre vonatkozó egyes jelenlegi szabályok felülvizsgálatával a kaszátlanul hagyott terület nagyságának tágabb határok közötti meghatározását szolgáló eszközök.

Önkéntes szint: A terület természeti állapotának javítását szolgáló eszközök, amelyek az egyes területek, kezelési egységek sajátosságainak megfelelően önkéntes vállalás alapján ösztönzik a területhasználót az élőhelyek állapotának javítására, a közösségi jelentőségű fajok populációinak erősítésére. Ezek az eszközök ilyen értelemben átmenetet mutatnak az élőhelyfejlesztési- élőhelyrekonstrukciós támogatások irányába, de nem jelentenek olyan mértékű beavatkozást, ami kifejezetten nagy beruházási igényűek. A Pocsaji kapu Natura 2000 terület vonatkozásában ebbe a körbe illeszthető eszközök a következők:

- A Natura 2000 területen található szántókon a környezetkímélő növényvédő szerek használatát ösztönző eszközök.
- A Natura 2000 területen található szántókon a műtrágyahasználat csökkentését ösztönző eszközök.
- A Natura 2000 területen található szántók gyepké, vagy vizes élőhelyé alakítását ösztönző eszközök.

A jelenlegi támogatási rendszer nem teszi érdekeltté a gazdálkodókat a nem hasznosított mezőgazdasági területek megőrzésében, hanem kifejezetten azok eltüntetésére ösztönöz. Ivel ezek a területek nem támogatható területrészek, a támogatható terület maximalizálása érdekében a gazdálkodók eltüntetik a szegélyvegetációt, bokorfüzeseket, kaszálják az értéktelen szénát adó, vagy vízállásos területeket is, amelyeken korábban sosem folytattak gyepterőgazdálkodást. Ez a helyzet véleményünk szerint csak akkor szüntethető meg, ha agrártámogatás lesz igényelhető a nem művelt területekre, azaz nemcsak a kivett művelési ágú területekre, hanem a művelés alatt álló területek egyes részterületeire is.

A Natura 2000 területek közötti koherencia biztosítása érdekében fontos lenne a természeti területek és az ökológiai hálózatba tartozó területek kedvező állapotának megőrzése a Natura 2000 területeken kívül is.

A fenti probléma megoldására megoldás lehet, ha a természetvédelmi szempontból értékes, de gazdaságosan nem művelhető területek is legalább minimális mértékben támogathatóak lennének, ezáltal nem lennének teljesen haszontalanok a tulajdonosok, földhasználók számára.

A támogatási rendszer kialakítása során figyelembe kellene vennie a támogatásra benyújtott terület természetvédelmi értékességét, az ott megtalálható, elkülönülő élőhelyfoltok természetességi értékét és a jó természetességgű területeken vagy részterületeken azoknak a fennmaradását segítő gazdálkodást vagy akár a „nem beavatkozást” kellene ösztönözni.

3.3.2. Pályázatok

A tervezési területen jelenleg folyó pályázat neve „*Kisvízterek rehabilitációja a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság működési területén*”, azonosítószáma KEOP-3.1.2/2F/09-11-2012-0009. Az Európai Unió és Magyar Állam által nyújtott támogatás összege: 354 337 312 Ft. Kivitelezés ideje: 2012.09.03-2015.01.30. Kedvezményezett: Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság. A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Regionális Fejlesztési Alap társfinanszírozásával valósul meg.

3.3.3. Egyéb

A tervezési területre nincs egyéb javaslat.

3.4. A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja

3.4.1. Felhasznált kommunikációs eszközök

A fenntartási terv készítése során folyamatos kapcsolattartás történt a helyi érintettekkel.

1. Előzetesen interjúk készültek (személyesen – telefonon keresztül) a területileg illetékes önkormányzattal (Pocsaj).
2. A kommunikációs időszakban a fenntartási terv egyeztetési változata elérhető volt a projekt honlapján.
3. A terv egyeztetési fóruma előtt, telefonos és e-mailes kapcsolatfelvétel történt a fent említett címzettekén kívül a falugazdással, gazdálkodókkal, a területileg illetékes nemzeti park igazgatósággal (Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság) és a zöldhatósággal (Tiszántúli Környezetvédelmi Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség) is. A terv egyeztetési változata e-mailen keresztül jutott el az érintettekhez.
4. Az önkormányzat képviselői személyes és e-mail-es megkeresés után kifüggesztették a terv előzetes változatát.

A fenntartási terv első változatának megvitatása

1. Fórum (2013. december 5. Pocsaj, résztvevők száma: 7 fő): A fent részletezett tájékoztatási lépések után következett az egyeztető falufórum. A terület nagysága és az érintett település és lakosság szám alapján egy fórum megtartása volt indokolt.
Az egyeztető fórum jelentősége elsősorban abban rejlik, hogy ennek révén az érintettek egy nyílt tervezési folyamatba kapcsolódhatnak be, megoszthatják egymással és a tervezőkkel a véleményüket a fenntartási tervek kapcsán, és változtatásokat eszközölhetnek. Mindezzel nem csak javulhat a terv szakmai színvonala (hiszen több szempontot fog tükrözni), de növekedhet a terv helyi elfogadottsága is.
A fórumra meghívást kaptak a település vezetői, a jelentősebb helyi gazdálkodók, a vadásztársaság, a falugazdász és a hivatalos szervek: a Tiszántúli Környezetvédelmi Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség és a Tiszántúli Vízügyi Igazgatóság képviselői. A projektben résztvevők oldaláról a tervező, illetve a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság munkatársai vettek részt. A fórumot a Trollius Europaeus Bt. és a Nimfea Természetvédelmi Egyesület vezette le, az elhangzottakról jegyzőkönyv készült, amelyet átadott a tervezőnek, hogy az észrevételeket építse be a terv második változatába.
2. Terepbejárás (2013. december 5. Pocsaj, résztvevők száma: 4 fő): a falufórum után a terepbejárás következett, amely során személyesen meg lehetett tekinteni a terv által és a fórum során felvetett konfliktusforrásokat. A terepbejárást a kjKTT természetvédelmi öre vezette, a Trollius Europaeus Bt. és a Nimfea Természetvédelmi Egyesület az elhangzottakról jegyzőkönyvet készített, amelyet átadott a tervezőnek, hogy az észrevételeket építse be a terv második változatába.
3. Az érintettek lehetőséget kaptak a terv írásban történő véleményezésére is (ezzel a lehetőséggel az önkormányzat élt). Az észrevételeket megkapta a tervező, hogy építse be a terv második változatába.
4. Az egyeztetés folyamán a véleményezhető terv dokumentáció megtekinthető volt a projekt honlapján, amely elérhető a <http://natura2000.nimfea.hu/20010.htm> hivatkozáson. Ugyanitt véleményezési lehetőség is volt, a beérkezett észrevételeket megkapta a tervező, hogy építse be a terv második változatába.

A fenntartási terv elfogadását követően javasolt kommunikációs intézkedések:

1. A fenntartási terv elérhetőségének biztosítása a nagyközönség számára.
2. Hasznos lenne további tájékoztató táblák kihelyezése a site különböző pontjain, amelyből a gazdálkodók és a területen megfordulók megismerhetik a kjKTT kijelölésének céljait, a fontosabb jelölőfajokat és élőhelyeket, valamint a kötelező előírásokat és támogatási lehetőségeket.

3.4.2. A kommunikáció címzettjei

1. a Pocsaji-kapu Natura 2000 területtel érintett település (Pocsaj) képviselői,
2. jelentősebb helyi gazdálkodók,
3. a kjKTT területén működő vadásztársaság (Pocsaji Vadásztársaság) képviselői,
4. falugazdászok,
5. társadalmi szervezetek (Pocsaji-kapu esetében nem volt ilyen érintett),
6. Tiszántúli Vízügyi Igazgatóság,
7. Tiszántúli Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség,
8. Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság,
9. Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal Erdészeti Igazgatósága

3.4.3. Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel

A kezelő és hatósági szervezetek és magánszemélyek közül nem jelent meg mindenki az egyeztető fórumon, vagy nem nyilvánított véleményt. Viszont az alábbi táblázatban összegyűjtött, beérkezett vélemények a terv végső változatába beépítésre kerültek.

Kommunikációs címzett	Alkalmazott eszköz	Visszajelzett-e?	Hogyan?	Beépült-e a tervbe?	Hogyan? Ha nem épült be, miért?
Pocsaj település képviselői	önkormányzati kifüggesztés, honlap megjelenés, e-mail értesítő a társadalmi egyeztetésről	igen, de nem formált véleményt a fenntartási tervről	telefon	-	-
Helyi gazdálkodók	önkormányzati kifüggesztés, honlap megjelenés, e-mail értesítő a társadalmi egyeztetésről	igen	fórumon megjelentek	igen	kezelési javaslat
Vadásztársaság	önkormányzati kifüggesztés, honlap megjelenés, e-mail értesítő a társadalmi egyeztetésről	igen	fórumon megjelentek	igen	kezelési javaslat
Falugazdász	önkormányzati kifüggesztés, honlap megjelenés, e-mail értesítő a társadalmi egyeztetésről	igen, de nem formált véleményt a fenntartási tervről	telefon	-	-
Tiszántúli Vízügyi Igazgatóság	önkormányzati kifüggesztés, honlap megjelenés, e-mail értesítő a társadalmi egyeztetésről	igen	fórumon megjelentek	igen	kezelési javaslat
Tiszántúli Környezetvédelmi Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség	önkormányzati kifüggesztés, honlap megjelenés, e-mail értesítő a társadalmi egyeztetésről	igen, de nem formált véleményt a fenntartási tervről	telefon	-	-

Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal Erdészeti Igazgatósága	önkormányzati kifüggesztés, honlap megjelenés, e-mail értesítő a társadalmi egyeztetésről	nem	-	-	-
Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság	önkormányzati kifüggesztés, honlap megjelenés, e-mail értesítő a társadalmi egyeztetésről	igen	fórumon és terepbejáráson megjelentek (jegyzőkönyv)	igen	kezelési javaslat